

Handläggare
Jonas Sverkén
20010

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-03-25

Ärendebeteckning
KS 2022/1187

Kommunfullmäktige

Förslag till modell för hedrande av personer - Kalmarpriset

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att införa Kalmarpriset i enlighet med kommunledningskontorets förslag.

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslöt den 20 december 2022 att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för att utreda hur personer som gjort viktiga och extraordinära insatser för Kalmar kommun eller dess invånare ska uppmärksammas och hyllas. Arbetsgruppens uppdrag var tvåfaldigt – att föreslå en modell för hur hedrandet ska utformas, respektive hur beslutsfattandet gällande dessa hyllningar ska ske. Uppdraget skulle enligt beslutet fortgå fram till den 30 maj 2023 och redovisades i kommunstyrelsens arbetsutskott den 13 juni 2023.

I gruppen har ingått Thomas Grahl som extern ordförande samt partiernas representanter Lasse Johansson (S), Per-Olof Jonsson (M), Micael Foghagen (SD), Janne Martinsson (V), Fredrik Sjömar (KD), Anita Wollin (C), Birgitta Nordlöw (L) och Margareta Tydén (MP). Arbetet har biståtts av Jonas Sverkén och Klara Asp från kommunledningskontoret. Arbetsgruppen har haft fyra månatliga möten under perioden februari-maj, och har genomfört en enkätförfrågan till 34 andra liknande kommuner om deras motsvarande praxis.

Arbetsgruppen föreslog kortfattat att ett Kalmarpriset utdelas i form av ett permanent offentliggörande på väl frekventerad offentlig plats och på kommunens webbplats samt i form av konstfärdigt utformat diplom och Kalmar nyckel vid överlämnandet. I priset kan även ingå livsvarigt personligt frikort till lokala attraktioner som Kalmar slott, Kalmar länsmuseum, Kalmarsalen, Sjöfartsmuseet, Kulturhuset, Byteatern, Fredriksskans, Kalmar teater och Kalmar konstmuseum. Se ytterligare resonemang och bedömning i bilaga.

Utifrån den parlamentariska gruppens förslag föreslås att kommunfullmäktige inför följande modell för hedrande av personer.

Förslag till modell för hedrande av personer – Kalmarpriset

Kalmarpriset ska ges till en person, inte en grupp och gälla sådana extraordinära bidrag som såväl specifikt som allmänt inte omfattas av kommunens övriga priser eller hedersnämndanden. Hedrandet kan avse märkbara bidrag till såväl kommunens som dess invånares väl genom insatser i kommunen, eller nationellt eller internationellt på ett sådant sätt att Kalmar uppmärksammas positivt. Den hedrade insatsen kan vara tillfällig eller långsiktig. Den ska dock vara unik och ha krävt ett personligt engagemang utöver det vardagliga. Mottagaren bör ha en tydlig koppling till kommunen genom längre tids boende alternativt verksamhet, men behöver inte bo eller vara verksam i kommunen när hedersbetygelsen utdelas.

I beslutsmotiveringen ska framgå en tydlig orsak varför insatsen i fråga är värd att hedra. Hedrandets höjd och unika karaktär signalerar att utmärkelsen bör utdelas med viss återhållenhets: den behöver inte utdelas årligen, och sällan till flera mottagare under ett och samma år.

Kalmarpriset utdelas i form av ett permanent offentliggörande av en infälld platta nedlagt i Norra Långgatan med mottagarens namn och årtal ingraverade. I anslutning till platsen ska information finnas med länk till webbsida eller liknande där allmänheten kan läsa mer om pristagarna.

Det ska stå envar folkbokförd invånare i Kalmar kommun fritt att föreslå värdiga mottagare av Kalmarpriset.

Beslut om hedersutmärkelsen Kalmarpriset fattas av kommunfullmäktiges presidium och kommunstyrelsens presidium. En mindre beredningsgrupp med uppgift att söka lämpliga mottagare av priset bör utses av dessa presidier. Hedersbetygelsen offentliggörs och överlämnas till mottagaren av kommunfullmäktiges ordförande/vice ordförande alternativt kommunstyrelsens ordförande/vice ordförande vid en högtidlig ceremoni. Det bör göras publikt i samband med Stadsfesten som arrangeras på sommaren eller motsvarande publikt arrangemang. För praktisk hantering av förslagsställande samt ärendets beredning svarar kommunledningskontoret.

Övriga hedersbetygelser

Utöver Kalmarpriset kan kommunen använda sig av en mindre ambitiös materiell hedersbetygelse i externa sammanhang såsom vänortsbesök och besök i andra delar av landet. Det innebär att Kalmar slott formas till en gåvoartikel av hög kvalitet som sparsmakat kan delas ut till värdiga mottagare utan direkt anknytning till Kalmar.

Jonas Sverkén
Förvaltningschef

Bilaga
Redovisning av uppdrag rörande hyllning av personer som gjort insatser för Kalmar kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum

2023-05-11

Ärendebeteckning

KS 2022/1187

Redovisning av uppdrag rörande hyllning av personer som gjort insatser för Kalmar.

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslöt den 20 december 2022, § 139, att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för att utreda hur personer som gjort viktiga och extraordinära insatser för Kalmar kommun eller dess invånare ska uppmärksammas och hyllas. Arbetsgruppens uppdrag var tvåfaldigt – att föreslå en modell för hur hedrandet ska utformas, respektive hur beslutsfattandet gällande dessa hyllningar ska ske. Uppdraget skulle enligt beslutet fortgå fram till den 30 maj 2023.

I gruppen har ingått Thomas Grahl som extern ordförande samt partiernas representanter Lasse Johansson (S), Per-Olof Jonsson (M), Micael Foghagen (SD), Janne Martinsson (V), Fredrik Sjömar (KD), Anita Wollin (C), Birgitta Nordlöw (L) och Margareta Tydén (MP). Arbetet har biståtts av Jonas Sverkén och Klara Asp från kommunledningskontoret.

Arbetsgruppen har haft fyra månatliga möten under perioden februari-maj, och har genomfört en enkätförfrågan till 34 andra liknande kommuner om deras motsvarande praxis.

Hittillsvarande modell

Sedan 2008 har Kalmar kommun genomfört motsvarande hedrande genom att tilldela varje hedrad ett gatunamn, en praxis som inleddes redan 2007 men reglerades först året därpå. Under perioden 2007–2020 har 22 personer sålunda fått var sin gata namngiven efter sig.

Besluten om hedrandet med gatunamn har fattats av kommunstyrelsen efter beredning av kommunstyrelsens ordförande i samråd med gruppledarna för de i fullmäktige representerade partierna. Stadsingenjören har lämnat förslag på lämpliga gator i nyanlagda områden, varefter kommunstyrelsen fastställt förslagen. Hedersbetygelsen har vanligen offentliggjorts och överlämnats av

KS ordförande på stadsfesten varje sommar i form av en personlig gatuskylt. Att rätt gata fått rätt skyltning har oftast inträffat först i samband med gatans anläggning; beslut om lokalisering av själva gatan tas senare av kommunstyrelsen efter förslag från samhällsbyggnadskontoret.

Ortnamnsrådet är ett av lantmäteriet lett samarbetsorgan för myndigheter och organisationer, vars uppgift är att bl.a. utveckla principer och formulera mål för god ortnamnspolitik. Rådet rekommenderar försiktighet vid användningen av så kallade memorialnamn, vilket betyder att man ska undvika att namnge gator eller platser efter levande personer liksom att en viss tid bör förflyta innan en avlidens namn används i namn på gator, torg eller allmänna platser.

Arbetsgruppen noterar att ovannämnda rekommendation endast är en sådan, samt att kommunen har andra goda skäl till att kunna namnge gator efter levande eller avlidna personer, exempelvis för att markera och bevara lokala kulturarv eller historik, samt att en hedersbetygelse i form av ett gatunamn innebär att en permanent offentlighet begränsas till den gata som skyltningen i fråga gäller, vilket i praktiken innebär gator och vägar i nybyggnadsområden som inte frekventeras av andra än dem som bor där.

Enligt gruppens samlade bedömning skulle det av flera skäl vara att föredra att övergå till en ny modell för hedersbetygelser, även om det står kommunen fritt att fortsätta som hittills med eller utan modifikationer av nuvarande modell.

Arbetsgruppen har efter överläggning enats om följande.

1. Förslag till ny modell för hedrande – förutsättningar

Ett sådant hedrande som avses av uppdraget ska avse en person, inte en grupp, och gälla sådana extraordinära bidrag som såväl specifikt som allmänt inte omfattas av kommunens övriga priser eller hedersomnämningen (för sådana, se bilaga).

Hedrandet kan avse märkbara bidrag till såväl kommunens som dess invånares väl genom insatser i kommunen, eller nationellt eller internationellt på ett sådant sätt att Kalmar uppmärksammas positivt. Den hedrade insatsen kan vara tillfällig eller långsiktig. Den ska dock vara unik och ha krävt ett personligt engagemang utöver det vardagliga.

Mottagaren bör ha en tydlig koppling till kommunen genom längre tids boende alternativt verksamhet, men behöver inte bo eller vara verksam i kommunen när hedersbetygelsen utdelas.

I beslutsmotiveringen ska framgå en tydlig orsak varför insatsen i fråga är värd att hedra.

Hedrandets höjd och unika karaktär signalerar att utmärkelsen bör utdelas med viss återhållenhets: den behöver inte utdelas årligen, och sällan till flertalet mottagare under ett och samma år. Till sammanhanget hör att mottagarna med tiden skulle kunna bilda en mera sammanhållen gemenskap av goda ambassadörer för Kalmar. En sådan ambition förutsätter dock ett mera aktivt och målinriktat arbete över tid av kommunen (jämfört med Årets Ölänning) än vad som skett hittills med och kring de senaste 16 årens mottagare av

gatuskyltar. Till skillnad från Öland saknar Kalmar en stor skara utsocknes sommargäster – från statschefen och nedåt – av vilka alltid en tydlig andel är mer eller mindre spontant villiga att engagera sig djupare i traktens väl varhelst de befinner sig för stunden. I brist på ett sådant naturligt underlag behöver Kalmar arbeta hårdare för att nå samma goodwill-effekt av utdelandet av hedersbetygelser.

Hedersbetygelsen utdelas endast i en klass eller som ett begrepp, inte flera olika som i exempelvis Växjö där motsvarande hedrande kan ske antingen som så kallat hedersbelöning eller med så kallad borgmästarmedalj.

Inget bör stadgas om möjlig återkallelse. För det fall att en mottagare genom sin vandel senare skulle bringa Kalmar kommun i vanrykte så bör hedersbetygelsen då endast strykas från dess permanent offentliggjorda form. Allmänt gäller att alla människor någon gång i livet kan komma att göra något som den vid var tid rådande politiska representationen i Kalmar kommun inte önskar bli förknippad med. Sådant kan inte hindra kommunen från att hedra personer som haft stor betydelse för bygden och dess invånare. Denna förutsättning gäller lika oavsett formen för själva hedrandet.

Hedersbetygelsen bör som begrepp ges namnet Kalmarpriset, ett positivt hållet namn som signalerar en tydlig verkshöjd. Beteckningen har inte använts i något annat sammanhang i Kalmar. Namnet kan inte heller sammanblandas varken med de hedersbegrepp som används av andra kommuner för liknande syften, exempelvis hedersmedborgare, stadens nycklar etc., eller med de priser som kommunens förvaltningar eller bolag delar ut i andra sammanhang (bilaga 1). En i sammanhanget väsentlig uppgift för kommunen blir att genom marknadsföring, processordning m.m. signalera tydlig åtskillnad mellan sina olika priser och hedersbetygelser för att öka allmänhetens igenkänning och medvetande. Så uppfattas hedersbetygelserna även mera värdefulla av mottagarna.

Utöver Kalmarpriset kan kommunen även använda sig av en mindre ambitiös materiell hedersbetygelse i externa sammanhang som vänortsbesök och besök i andra delar av landet. Där kan begreppet Kalmar nyckel formas till en gåvoartikel av hög kvalitet som sparsmakat kan delas ut till värddiga mottagare utan direkt anknytning till Kalmar.

2. Förslag till modell för hedrande

Kalmarpriset utdelas i form av ett permanent offentliggörande på väl frekventerad offentlig plats och på kommunens webbplats (inklusive motiveringar), samt i form av konstfärdigt utformat diplom och Kalmar nyckel (se ovan) vid överlämnandet. I priset kan även ingå livsvarigt personligt frikort till lokala attraktioner som Kalmar slott, Kalmar länsmuseum, Kalmarsalen, Sjöfartsmuseet, Kulturhuset, Byteatern, Fredriksskans, Kalmar teater och Kalmar konstmuseum.

Permanent offentliggörande kan ske genom alternativen:

- En infälld platta av format ca 20 x 20 cm nedlagd i Norra Långgatan. I plattan läggs en markering av icke stöldbärlig metall med Kalmarpriset samt mottagarens namn och årtal ingraverade, med en länk till prisets webbsida för fullständig information.

- En halvcirkel- eller vågformad front i metall till en talarstol, med Kalmarpriset samt mottagarnas namn och årtal ingraverade, med en länk till prisets webbsida för full-ständig information. Talarstolen placeras utomhus i parken mellan nya kulturhuset och vattnet för att där kunna fungera som ett permanent s.k. speakers' corner i samspel med en samlingsplats.

För båda alternativen gäller att kostnaden är begränsad och av engångskaraktär vid varje utdelande. I alternativet med talarstol tillkommer en framställningskostnad för talarstolen.

Ytterligare ett alternativ som framkommit är en skulptur av ett träd med plats för infästa eller upphängda skyltar med utmärkelsens namn samt mottagarens namn och årtal ingraverade. En sådan skulptur kunde lämpligen placeras i parken mellan nya kulturhuset och vattnet. Alternativet innebär framställningskostnad samt konstnärligt arvode.

3. Förslag till förslagsordning samt modell för beslutsfattande

Det ska stå envar folkbokförd invånare i Kalmar kommun fritt att föreslå värdiga mottagare av Kalmarpriset.

Beslut om hedersutmärkelsen Kalmarpriset fattas av kommunfullmäktiges presidium efter beredning av kommunstyrelsens presidium samt gruppledarna för de i fullmäktige representerade partierna. En mindre beredningsgrupp med uppgift att söka lämpliga mottagare av priset bör utses av KS presidium efter samråd med KF-presidiet.

Hedersbetygelsen offentliggörs och överlämnas till mottagaren av KF alternativt KS ordförande vid en högtidlig ceremoni publikt under stadsfesten om sommaren eller vid motsvarande publikt arrangemang.

För praktisk hantering av förslagsställande samt ärendets beredning svarar kommunledningskansliet.

Modellen signalerar en maximal konstitutionell tyngd bakom utnämningen av kommunens förnämsta hedersbetygelse.

En enig arbetsgrupp avlämnar med denna skrivelse sin slutrapport till kommunstyrelsen.

Kalmar den 10 maj 2023.

Thomas Grahl
Extern ordförande

Lasse Johansson
Socialdemokraterna

Per-Olof Jonsson
Moderaterna

Micael Foghagen
Sverigedemokraterna

Janne Martinsson
Vänsterpartiet

Anita Wollin
Centerpartiet

Margareta Tydén
Miljöpartiet

Birgitta Nordlöw
Liberalerna

Fredrik Sjömar
Kristdemokraterna

Bilaga
Sammanställning av priser som delas ut inom kommunen.